

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Факультет міжнародних відносин, політології і соціології
Кафедра міжнародних відносин

Силабус курсу
Зовнішня політика країн Латинської Америки

Обсяг	кредитів – 3, годин – 90
Семестр, рік навчання	осінній
Дні, час, місце	Французький б-р, 24/26, за розкладом
Викладач (-і)	Вакарчук Катерина Василівна, к. політ. н., доц. кафедри міжнародних відносин
Контактний телефон	-
E-mail	katiavak30@gmail.com
Робоче місце	Кафедра міжнародних відносин, к. 32, Французький б-р, 24/26
Консультації	Очні консультації: Французький б-р, 24/26, к. 32, щотижнево за розкладом.

ПОСИЛАННЯ НА ПРОФІЛЬ ВИКЛАДАЧА

[HTTPS://SCHOLAR.GOOGLE.COM.UA/CITATIONS?USER=Z1i7ATIAAAAJ&HL=RU](https://scholar.google.com.ua/citations?user=Z1i7ATIAAAAJ&hl=ru)

[HTTPS://WWW.RESEARCHGATE.NET/PROFILE/KATERYNA-VAKARCHUK](https://www.researchgate.net/profile/Kateryna-Vakarchuk)

[HTTPS://ONU.EDU.UA/UK/STRUCTURE/FACULTY/FMVPS/KAFEDRY-TA-INSHI-STRUKTURNI-PIDROZDILY/INTERRELATIONS/STAFF/445-VAKARCHUK](https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/fmvps/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/interrelations/staff/445-vakarchuk)

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі студентами буде здійснюватися через вказаний E-mail та очні зустрічі на консультаціях.

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предмет вивчення дисципліни

Зовнішня політика країн Латинської Америки

Пререквізити – відсутні.

Мета курсу - формування у студентів комплексного уявлення про участь країн зазначеного регіону у міжнародній політиці, зовнішньополітичних орієнтирів та тенденцій у світовій політиці, як окремих акторів регіону, так і континенту в цілому.

Завдання дисципліни: проаналізувати роль міжамериканської системи відносин та її включеність у світові процеси політики; з'ясувати основні проблеми безпеки та сучасні форми співробітництва на континенті; проаналізувати взаємовідносини з США та їх вплив на зовнішню політику країн Латинської Америки; розкрити специфіку розвитку країн цього регіону, показати особливості і фактори, які впливають на формування зовнішньої політики країн Латинської Америки; проаналізувати інтеграційні процеси в країнах Центральної Америки та Карибського басейну і Південної Америки; розглянути історичні фактори впливу на зовнішню політику Бразилії, Мексики та Аргентини.

Очікувані результати - студент повинен

Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень (РН04).

Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях (РН06).

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Курс буде викладений: для очної (денної) форми – 16 лекційних, 14 практичних, 60 годин на самостійну роботу; для заочної форми – 6 лекційних, 4 практичних, 80 годин на самостійну роботу.

Методи навчання під час викладання дисципліни:

Словесні: лекції (проблемні, лекції-візуалізації, лекції з аналізом конкретних ситуацій та ін.), розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, диспут, обговорення проблемних ситуацій.

Наочні: у тому числі мультимедійні презентації, демонстрація, метод безпосереднього спостереження, презентація результатів власних досліджень.

Практичні: рольові ігри; виконання індивідуальних завдань (підготовка та публічний захист рефератів).

Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Роль та значення міжамериканської системи відносин.

Тема 1. Особливості формування зовнішньої політики країн Латинської Америки у другій пол. ХХст.

Наукова та політична актуальність курсу «Зовнішня політика країн Латинської Америки». Предмет, методи та основні завдання курсу. Міжамериканська система відносин. Реорганізація Панамериканського Союзу. Організація американських держав. Основні етапи її формування. Теорія залежності Г.Пребіша. Латиноамериканські країни в ООН, Рух неприєднання та діалог «Північ-Південь». Основні зовнішньополітичні доктрини провідних держав регіону.

Тема 2. Відносини ЛАК з США та політика регіональної безпеки.

Основні документи щодо політики безпеки в країнах Західної півкулі. Чапультепекський акт Договору Ріо про колективну безпеку. Договір Тлателолко. Ядерна програма Бразилії. Військові втручання США. Інтервенція в Гватемалу. Доктрина Джонсона – Манна. Гуамська доктрина Ніксона. Політика зрілого партнерства Картера. Доктрина неоглобалізму Рейгана. Програма Дж. Буша «Ініціатива для Америк». Створення Північноамериканської зони вільної торгівлі.

Тема 3. Інтеграційні процеси в країнах Латинської Америки.

Формування латиноамериканських економічних та політичних угруповань. Латиноамериканська асоціація інтеграції (ЛАІ), Андська група, Група РІО, МЕРКОСУР, Карибське співтовариство та Карибський спільний ринок (Кариком), Асоціація Карибських держав (АКД), ЦАІ, ЦАЗР, центральноамериканський спільний ринок. Ібероамериканський союз націй.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Країни Центральної Америки їх роль в регіоні.

Тема 4. Революції та інтервенції США в країни Центральної Америки.

Сандіністська революція в Нікарагуа. Сандіністський фронт національного визволення. Громадянська війна в Сальвадорі. Інтереси СРСР та США в регіоні. Мирне врегулювання конфлікту. Угода «Ескипулас» щодо врегулювання в регіоні. «Карибська ініціатива Рейгана» та інтервенція США в Гренаді. Панамська криза. Інтервенція США в Панаму.

Тема 5. Кубинська революція та її наслідки для регіону.

Причини та характер Кубинської революції. Прихід Ф. Кастро до влади та радикалізація влади «Карибська криза», результати для Куби і регіону. Декларація Сан-Хосе. Гаванська декларація. Джентльменська угода. Ізоляція Куби, дипломатична та економічна блокада, вихід з ОАД.

Тема 6. Воєнно- диктаторські режими в країнах Латино-Карибської Америки.

Формування та причини виникнення воєнно-диктаторських режимів в країнах Латинської Америки. Каудільїзм. Військова хунта та диктатура як явище. Повалення авторитарних режимів

в регіоні. Особливості політики воєнно-технократичної еліти. Революційні рухи та виникнення опозиційних партій.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. Формування зовнішньополітичних доктрин провідних країн регіону.

Тема 7. Зовнішня політика Бразилії.

Військова диктатура в Бразилії. Політика уряду Ж.Сарнея. Зовнішня політика Бразилії в період Ф. Корло де Мело. Заходи «шокової терапії». Уряд Франко та його реформи. Прихід до влади Ф.Кардозо, «План Реал». Зовнішня політика та президентська дипломатія Кардозо. Вихід Бразилії на міжнародну арену. Україно-бразильські відносини в 90 –ті роки ХХ ст. Космічна програма.

Тема 8. Зовнішня політика Мексики.

Мексика, як ініціатор створення без'ядерної зони в країнах Латинської Америки. Президент Д. Ордос та його зовнішня політика. Л.Ечеверія та роль ІРП. Проект Хартії економічних прав та обов'язків держав. Політика модернізації Мексики уряду Х.Лопеса Портільйо. Політика М. де ла Мадрида. Активна участь Мексики в глобальній політиці при Карденасі. К.Салінас де Сарторі його конституційна реформа, вступ до НАФТА, міграція та роль Мексики у регіоні та світі.

Тема 9. Зовнішня політика Аргентини.

Перемога пероністів в Аргентині. Популізм та перонізм, як поняття та явище. Антидиктаторські акції в Аргентині. Президент Лануссе та лібералізація режиму. Прихід до влади Хуана де Перона. Роль Хустисіалістської партії. Військова Хунта в Аргентині, генерал Х. К. Онганія та Х.Р. Відела. «Доктрина національної безпеки» та концепція «внутрішньої війни» з противниками диктатури. Фолклендська криза. К. Менем та його зовнішня політика.

Тема 10. Зовнішня політика Чилі.

Чилійська революція та прихід С.Альєнде до влади. Політика лівих та масштабна націоналізація в країні. Військовий заколот в Чилі. Прихід А. Піночето до влади. Правління військової хунти та репресивна політика. Внутрішня та зовнішня політика Чилі. Міжнародна реакція на політику А.Піночета в Чилі.

Перелік рекомендованої літератури

1. Бессараб Т. Особливості інтеграційних процесів в Латинській Америці : політико-ідеологічний аспект. *Вісник Львівського університету. Серія: Філософсько-політологічні студії*. 2013. № 3. С. 313-321.
2. Вакарчук К. В. Зовнішня політика Аргентини у постбіполярний період // *Вісник ОНУ. Соціологія і політичні науки. Серія: Політичні науки.* – 2018. – Т. 23. – Вип. 2(31). – С. 115-127
URL:<http://heraldiss.onu.edu.ua/old/article/view/144316>
3. Вакарчук К.В. Відносини ЄС – МЕРКОСУР: міжконтинентальний діалог // Розділ в монографії. – Перспективи розвитку політики ЄС: глобальні та регіональні виміри / Під заг. ред. Брусиловської О.І., Ковалів І.М. – Одеса, 2019 – URL: <https://dspace.onu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/269b3e4f-79a8-4773-8e4a-d2ac9f115c32/content>
4. Вакарчук К.В. Зовнішня політика Бразилії в період правління Д.Руссефф // *Актуальні проблеми політики.* – Одеса. – 2014. – Вип. 53. – С. 142-149.
5. Вакарчук К.В. Зовнішня політика країн Латинської Америки у другій половині ХХ ст.: навчально-методичний посібник/. – Одеса: Астропринт, 2022. – 64 с. // <https://dspace.onu.edu.ua/items/13e83a62-c67e-409e-82c6-cda2ccd20fb1>
6. Гаврилова Н.В. Зовнішня політика країн Латинської Америки. Маріуполь: МДУ, 2020. URL: http://repository.mdu.in.ua/jspui/bitstream/123456789/2584/1/np_zovnishnia_polityka.pdf
7. Головченко В.І. Конфліктогенність міжнародних відносин у Латинській Америці: історія й сучасність. *Актуальні проблеми міжнародних відносин.* 2011. № 101 (1). С. 3-12. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/apmv_2011_101\(1\)_3](http://nbuv.gov.ua/UJRN/apmv_2011_101(1)_3).
8. Історія країн Латинської Америки. Острівні країни Карибського басейну. Гайана, Суринам, Гвіана: навч. пос. / І.А. Піддубний. – Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 192 с.
9. Плевако І. Болівія в геополітичних поглядах країн Латинської Америки другої половини ХХ століття. *Вісник Львівського університету. Серія: Міжнародні відносини.* 2013. № 32. С. 62-69. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VLNU_Mv_2013_32_11.

10. Поліщук К. Міждержавні конфлікти у Південній Америці : причини, еволюція, стратегії врегулювання. *Вісник Львівського університету. Серія: Міжнародні відносини*. 2012. № 30. С. 53 – 67.
11. Складенко О. Місце закону Хелмса-Бартона у політиці США щодо Куби у 90-х рр. XX ст. *Часопис української історії*. 2013. № 26. С. 52-55. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ChasUkr_2013_26_14.
12. Класрум навчальної дисципліни «Зовнішня політика країн Латинської Америки» <https://classroom.google.com/c/MTU5MjcwMjAwNTkz?cjc=jlt5zco>

ОЦІНЮВАННЯ

Методи поточного контролю: усне опитування, оцінювання виконання індивідуальних завдань (рефератів), захист результатів індивідуальних завдань (рефератів).

Форми і методи підсумкового контролю: Іспит (в усній формі).

Розподіл балів здобувачів вищої освіти

Поточний/періодичний контроль											Сума балів
Змістовий модуль 1 (поточний контроль на лекціях)			Змістовий модуль 2 (поточний контроль на лекціях)			Змістовий модуль 3 (поточний контроль на лекціях та семінари)				Індивідуальне самостійне завдання	
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T6	T 7	T8	T9	T10	40	100
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6		

Самостійна робота студентів

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Особливості формування зовнішньої політики країн Латинської Америки у другій пол. XX ст. 1. Формування лівої ідеології у країнах Латинської Америки. 2. Неоліберальні реформи в країнах Латинської Америки. 3. Уругвай: особливості розвитку у другій половині XX ст.	6
2	Тема 2. Відносини ЛАК з США та політика регіональної безпеки 1. Карибська криза: історія та наслідки. 2. Формування системи континентальної безпеки в країнах Західної півкулі. 3. Основні доктрини США щодо політики країн регіону у другій половині XX ст.	6
3	Тема 3. Інтеграційні процеси в країнах Латинської Америки. 1. Формування латиноамериканської інтеграції в регіоні 2. ЄС та Латинська Америка: формування відносин	6
4	Тема 4. Революції та інтервенції США в країни Центральної Америки. 1. Генерали-революціонери в країнах Латинської Америки 2. Перехідні процеси переходу від диктатур до демократії в країнах Латинської Америки	6
5	Тема 5. Кубинська революція та її наслідки для регіону 1. Політичний портрет Ф. Кастро 2. Кубинська революція: регіональний вимір. 3. Політичний портрет Че Гевари	6
6	Тема 6. Воєнно - диктаторські режими в країнах Латино-Карибської Америки 1. Епоха воєнних диктатур в країнах Латинської Америки 2. Воєнна диктатура в Бразилії (1964-1989 рр.).	6

7	Тема 7. Зовнішня політика Бразилії 1. Без'ядерна зона світу: історія питання 2. Україна та Латинська Америка: форми співробітництва у 90 роках ХХ ст.	6
8	Тема 8. Зовнішня політика Мексики 1. Салінастройка» в Мексиці, як форма розвитку держави 2. Формування та вплив наркобізнесу на зовнішню політику держав регіону у 90-ті роки. 3. Вплив доктрини «Естради» на зовнішню політику Мексики.	6
9	Тема 9. Зовнішня політика Аргентини. 1. Тріумф та падіння епохи А.Перона в Аргентині. 2. Політичний портрет Евіти Перон	6
10	Тема 10. Зовнішня політика Чилі 1. Політичний портрет генерала А. Піночета 2. Феномен «Чилійського чуда» при правлінні А. Піночета.	6
	<i>Один реферат із вищевказаного переліку обирається студентом на початку семестру та надсилається викладачу за місяць до закінчення курсу.</i> <i>Обсяг реферату: 15 сторінок.</i> <i>Характеристика змісту:</i> за змістом навчальної дисципліни. <i>Вимоги до виконання та оцінювання:</i> основна мета роботи – глибоке вивчення важливих теоретичних або прикладних питань дисципліни за допомогою підготовки реферату (дослідження). Вельми важливим є формування таких умінь і навичок студента: самостійно формулювати проблему, визначати мету, основні завдання, об'єкт і предмет дослідження; здійснювати пошук і відбір різноманітної інформації; обробляти та аналізувати інформацію; логічно і послідовно викладати результати аналізу, робити аргументовані висновки; правильно оформлювати науково-довідковий матеріал; публічно захищати виконану роботу. Робота має бути написана студентом на рівні, відповідному сучасному стану розвитку комплексу наук, які вивчають міжнародні відносини. Тему роботи треба розкрити в контексті сучасних наукових концепцій, обґрунтовано і доречно використовувати основні наукові терміни. Вельми важливо висвітлювати об'єктивні з наукового погляду положення, застосовувати для унаочнення і підтвердження теоретичних положень реальні приклади, достовірну статистичну інформацію. Думки вітчизняних і зарубіжних авторів, їхні загальнотеоретичні і методологічні підходи необхідно проаналізувати та систематизувати. Мінімальний обсяг використаних джерел – 15, при цьому матеріали, вилучені з Інтернету, можуть складати не більше третини номерів у списку джерел; більшість джерел повинні складати оприлюднені документи, статті та монографії. Для оформлення виносів у тексті й прикінцевого «Списку посилань» використовується стиль APA.	
	Разом	60

ПОЛІТИКА КУРСУ («правила гри»)

Політика щодо дедлайнів та перескладання: визначена розкладом занять та сесії.

Політика щодо академічної доброчесності: можуть відніматися бали за прояви академічної не доброчесності, аж до незадовільної оцінки та повторного вивчення дисципліни.

Політика щодо відвідування та запізнь: відвідування лекцій є добровільним, але неприпустимі пропуски семінарів без поважної причини, запізнь на заняття.

Мобільні пристрої: мають бути вимкнуті в аудиторії.

Поведінка в аудиторії: активна участь у лекціях заохочується додатковими балами.